De Duitse Vrijmetselarij en het Nationaal-Socialisme

03/04/2005

3. Anti-maçonnieke bewegingen tijdens de Weimar-Republiek.

Net zoals dat in de andere landen het geval was, kwamen er in Duitsland vanaf het ontstaan van de vrijmetselarij sporadisch anti-maçonnieke geschriften op de markt, vooreerst voornamelijk van katholieke zijde, waarbij met name de jezuïeten zich ijverig toonden.

Slechts na de nederlaag van 1918 en het verdrag van Versailles werd de anti-vrijmetselarij heviger en organiseerde zij zich beter.

De eerste, en een van de belangrijkste auteurs op dat gebied was ene Friedrich Wichtl. Zijn “Weltfreimaurerei, Weltrevolution, Weltrepublik” kende tot 1945 zeer vele herdrukken. Hij was de eerste die de zgn. joods-maçonnieke samenzwering uitbreidde tot grootkapitaal en marxisme (bien étonnés, allemaal, de se trouver ensemble). Doordat hij zeer veel voordrachten hield had hij een grote invloed, vooral ook op leden van de latere Tannenbergbund en de nazi’s, die tijdens de republiek van Weimar de voornaamste groeperingen van anti-vrijmetselaars vormden.

a) Ludendorff en de Tannenbergbund.

Erich Ludendorff was tijdens de grote oorlog als generaal chef-staf van het Duitse leger aan het oostfront, en had als dusdanig een groot aandeel aan meerdere Duitse overwinningen, o.m. bij de slag aan de Tannenberg. Na de oorlog vluchtte hij een tijdje, maar keerde al in 1919 terug om zich in de – extreem-rechtse – politiek te storten. Hij had een heel hoog aanzien en een enorme populariteit onder het Duitse volk, en genoot enorm veel vertrouwen. Hij was een ware cult-figuur, een mythe waar naar opgekeken werd, een stem die haast onvoorwaardelijk gehoord en geloofd werd.

Deze Erich Ludendorff was uitgenodigd om op 2 mei 1923 als profaan een rituele zitting bij te wonen van de Münchense loge ‘Empor’, in het bijzijn van de grootmeester nationaal van ‘Zu den drei Weltkugeln’, Karl Habicht. Dat was niet alleen hoogst uitzonderlijk, ook in de Duitse vrijmetselarij, maar gewoonweg uniek. Maar in tegenstelling tot de eerste inwijding van een jood, een goeie 80 jaar eerder, kwam daartegen geen enkel protest – ook niet van de zgn. humanitaire loges.

Het zegt veel over de toenmalige Duitse vrijmetselarij. Men moet zich dat voorstellen: mutatis mutandis zou het erop neer komen, dat iets later een Belgische loge Léon Degrelle, Staf de Clercq of Joris van Severen zou uitnodigen om als profaan een rituele zitting bij te wonen.

In het gastenboek schreef Ludendorff bij die gelegenheid : “Das Vaterland fordert von der nationalen deutschen Freimaurerei, harte Charaktere zu bilden und Tatmenschen zu erziehen”. Een verre echo van die woorden hoorde men 11 jaar later op een NSDAP-partijcongres, waar éne Hitler eiste dat de jeugd “hart wie Kruppstahl” zou zijn. Met diezelfde Hitler deed Ludendorff enkele maanden slechts na zijn bezoek aan de loge Empor een mislukte putschpoging in München, waarvoor hij door de openbare opinie werd toegejuicht en door de rechtbank vrijgesproken.

Vier jaar later – in 1927 – richtte dezelfde Ludendorff de zgn. Tannenbergbund op; de titel van de eerste publicatie daarvan luidde: “Vernichtung der Freimaurerei durch Enthüllung ihrer Geheimnisse”.

Het is waarschijnlijk het absurdste boek, dat ooit over de vrijmetselarij geschreven is, het is van een totale, onherstelbare krankzinnigheid, waanzinnig in de allerhoogste graad. Maar het is tezelfdertijd het bestverkochte anti-vrijmetselaarsboek aller tijden, dat oplagen tot honderdduizenden exemplaren haalde, en een enorme invloed had in Duitsland.

Gelet op dit succes ging Ludendorff verder in dezelfde richting, zowel met brochures als met zijn veelgelezen maandblad 'Ludendorffs Volkswarte'.

Eén voorbeeld slechts van de gebruikte redeneringen: Ludendorff had waarschijnlijk ergens gelezen, dat in de Kabbala de getallen 10 en 15 soms symbool zijn voor Jahwe. Op basis daarvan ging hij bepaalde jaren waarin belangrijke, volgens hem tegen het Duitse volk gerichte gebeurtenissen plaatshadden, analyseren om te zien of die getallen erin kwamen. Dat waren dan zgn. 'Jahwejahren'. Bv. 1789, de Franse revolutie. 1 + 7 + 8 + 9 = 25 = 10 + 15 = dus een Jahwejaar. En daarmee was de samenzwering van joden en vrijmetselaars bewezen. (Enkele jaren geleden verscheen in Frankrijk een nieuw anti-maçonniek boek van éne Dominique Setzepfandt (waarschijnlijk een pseudoniem) onder de vreemde titel 'Mitterrand, Grand-Architecte de l'Univers', waarin hetzelfde soort krankzinnige redeneringen voorkomt – men is geneigd te denken dat de mensheid, of althans een deel ervan, nooit iets bijleert.)

Ludendorffs Tannenbergbund hield ook over gans Duitsland voordrachten over dit thema.. De invloed van dat alles mag niet onderschat worden, want tussen 28 en 33 liepen de recruteringen in de loges zo spectaculair terug, dat sommige broeders, die toen ingewijd werden, zich herinneren dat ze als een waar curiosum werden rondgeleid en aangegaapt.

De vrijmetselarij reageerde uiteraard, zelfs met gemeenschappelijke verklaringen van haast alle obediënties – een unicum in de toenmalige, volledig verdeelde Duitse vrijmetselarij. Maar ook afzonderlijke obediënties en loges, en individuele broeders gaven brochures uit, waarin zij de stellingen van Ludendorff probeerden te weerleggen – en ze dus ernstig namen. Daarbij wilden de vrijmetselaars vooral aantonen, dat ze wèl goede, nationalistische Duitsers waren, christelijk, geen joden toelieten, geen contacten met het buitenland onderhielden enz. Allemaal waar, maar weinig relevant tegenover het overweldigende succes van Ludendorffs paranoïde geschriften.

De nazi's zouden Ludendorffs organisatie onmiddellijk na de machtsovername in 1933 verbieden. De vrijmetselarij daarentegen hebben zij pas 3 jaar later verboden.

Hetgeen allesbehalve betekent, dat zij niets tegen de vrijmetselarij zouden gehad hebben. Integendeel zelfs. Ze wisten alleen heel goed vanwaar zij concurrentie te vrezen hadden. En van de vrijmetselarij zeker niet.

b) De Nazi's.

De nazi's vormden inderdaad de tweede belangrijke anti-maçonnieke kracht tijdens de Weimar-republiek. Maar meestal wel op een andere manier dan Ludendorff.

De grote baas zelf was een totale randfiguur in de anti-maçonnieke strijd. Blijkbaar interesseerde het hem niet, vond hij het niet belangrijk genoeg. Dat zegt hij overigens ook met zoveel woorden in zijn gesprekken met Rauschning, waarin hij de vrijmetselarij onschadelijk noemt en verklaarde alleen ertegen te zijn omdat het een soort 'priesteradel' is die ingaat tegen de nationaal-socialistische totaliteitsaanspraken. En in 'Mein Kampf' komt de vrijmetselarij amper ter sprake. Ook in 'Der Angriff' trouwens – het Berlijnse dagblad van Goebbels – is de vrijmetselarij amper een thema.

Toch hebben de nazi's de vrijmetselarij vanaf het begin als een – weliswaar ondergeschikte – vijand beschouwd. Dat kwam vooral tot uiting in de publicaties van twee beruchte figuren.

Op de eerste plaats Julius Streicher en zijn strontblaadje ‘Der Stürmer’. Het wereldbeeld van deze Streicher was van een beklemmende eenvoud: er waren joden en niet-joden. Van daaruit interpreteerde hij alles, ook de vrijmetselarij. Daarbij werkte hij bv. samen met de al even beruchte broeder Robert Eskau, lid van een humanitaire Hamburgse loge, die reeds in ‘t begin van de jaren 20 de vrijmetselarij wou omvormen in een puur racistische richting. Wegens zijn hetzerige acties werd deze uit zijn loge uitgesloten. Maar het was wel symptomatisch: Eskau schreef, dat in de vrijmetselarij vele goede, d.w.z. echt-Duitse, arische mannen aanwezig waren, die hun vaderland meer liefhadden dan sommige volkse krachten, en die in hun naïviteit niet wisten, dat zij eigenlijk door joodse samenzweerders misleid werden.

Der Stürmer

Deutsches Wochenblatt zum Kampfe um die Wahrheit

1943

Die Mobilmachung des Volkes

Kampf dem Weltfeind

Der Satan

Aus dem Inhalt

Die Juden sind unser Unglück!

Het gros van de Duitse vrijmetselarij kon daarbij rustig de ogen sluiten, want zij waren door en door conservatief-nationalistisch en joodse broeders waren nog steeds een grote uitzondering. De scheldpartijen van de nazi’s c.s. waren op hun vrijmetselarij dus niet van toepassing; konden ze denken.

Hetzelfde onderscheid maakte de voornaamste nazi-ideoloog, Alfred Rosenberg, en de enige nazi, die zich gedurende heel zijn carrière intensief met de vrijmetselarij heeft bezig gehouden, vanaf zijn eerste publikatie, uit 1922, “Das Verbrechen der Freimaurerei”, over zijn hoofdwerk, “Der Mythos des zwanzigsten Jahrhunderts”, tot zijn laatste geschriften.

Rosenberg ging ervan uit, dat de vrijmetselarij oorspronkelijk wel goedbedoeld was, maar dat de vaagheid van haar ideeëngoed haar voorbestemde om het slachtoffer te worden van ‘intriganten’ – waarmee hij uiteraard joden bedoelde. Van daaruit vetrekkend komt hij dan tot het besluit, dat de vrijmetselarij – en de joden, die de touwtjes ervan in handen zouden houden – schuldig zou zijn aan alles wat de rechts-extremisten vervloeken, vanaf de Franse revolutie, over de 1ste wereldoorlog tot de Russische revolutie en zo meer. Vooral de Duitse nederlaag in de grote oorlog was een waar trauma voor al deze mensen. De moord op kroonprins Rudolf in Sarajevo was het gevolg van een maçonniek complot tegen Duitsland – dat verhaaltje komt in omzeggens alle anti-maçonnieke publicaties terug – maar uiteraard ook het verdrag van Versailles en de Weimar-republiek zelf. In de nationaal-socialistische pers – met name het partijblad ‘Der völkische Beobachter’, waarin Rosenberg veel over vrijmetselarij schreef – moest in dat kader vooral de minister van buitenlandse zaken Gustav Stresemann het ontgelden – nota bene de enige vooraanstaande politicus uit de Weimar-republiek, die inderdaad vrijmetselaar was.

Daarbij valt – zeker in zijn latere geschriften – vooral Rosenbergs ideologische ingesteldheid op. Wanneer hij de vrijmetselarij bestrijdt bestrijdt hij haar wereldbeschouwing – of wat hij daaronder verstaat; in elk geval komt het steeds neer op het afwijzen van liberalisme en democratie, van marxisme en klassenstrijd, van kosmopolitisme en jodendom. Vooral dat laatste was in zijn ogen belangrijk: hij beschouwde de vrijmetselarij als één van die supra-nationale krachten, die daardoor alleen anti-nationalistisch en dus anti-Duits waren.

Overigens, andere supra-nationale krachten, die door al deze anti-maçonnieke auteurs op dezelfde wijze en dezelfde gronden bestreden werden waren de rooms-katholieke kerk en de communistische internationale. Die drie werden steeds in één zak gestopt.

Het spreekt vanzelf, dat het gros van de Duitse vrijmetselarij zich in dat vrijmetselaarsbeeld niet herkende. Zij waren het tegendeel van liberaal, democratisch, kosmopolitisch en/of pacifistisch. Ideologisch stonden zij

integendeel heel dicht bij de wereldbeschouwing van de nazi’s zelf. Als zij op deze aantijgingen reageerden – in de eigen tijdschriften of in de nationale dagbladen – wezen zij steeds weer op het feit, dat zij geen internationale kontakten onderhielden, en goede, trouwe, nationaal-gezinde Duitse onderdanen waren. Zij gingen er dus vanuit, dat dat negatieve beeld op hen niet van toepassing was, dat zij zich niets te verwijten hadden en dat hen dus niets kon gebeuren.